

Les excepcions de la Llei del tabac la fan discriminatòria per als treballadors del sector de l'hostaleria

- Dos estudis coordinats per l'Agència de Salut Pública de Barcelona i l'Institut Català d'Oncologia demostren que la Llei del Tabac és útil en aquells espais on s'ha prohibit fumar
- No obstant això, les excepcions en l'hostaleria la fan ineficaç i discriminatòria per a la majoria de treballadors del sector, que segueixen exposats als carcinògens i tòxics del fum del tabac
- Si la Llei prohibís fumar en tots els locals es podrien evitar 1.000 morts de treballadors d'hostaleria

Avui dimarts 24 de febrer s'han presentat a la seu de l'Institut Català d'Oncologia, a l'Hospitalet de Llobregat, els resultats de dos estudis científics que avaluen l'efectivitat de la Llei del Tabac (28/2005). A la roda de premsa hi ha participat Manel Nebot, de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), i Esteve Fernandez, del Programa de Prevenció de l'Institut Català d'Oncologia (ICO) i professor del Departament de Ciències Clíniques de la Universitat de Barcelona (UB).

Els estudis són fruit d'un projecte col·laboratiu del "Grup d'Avaluació de la Llei Espanyola del Tabaquisme", una iniciativa coordinada per l'ASPB i l'ICO, i que s'ha desenvolupat en els darrers tres anys en vuit comunitats autònomes, amb la col·laboració de les conselleries de Salut de Catalunya, Comunitat Valenciana, Cantàbria, Galícia, Extremadura, Illes Balears, La Rioja i Madrid.

Nivells de fum ambiental en espais laborals

La revista *Environmental Health Perspectives* publica un estudi sobre els efectes de la Llei del Tabac en l'exposició al fum ambiental del tabac (FAT) en centres de treball.

Els investigadors van fer 398 mesures abans (octubre –desembre de 2005) i després de l'entrada en vigor de la llei (octubre-desembre 2006); totes elles amb captadors de nicotina present en l'aire, un bon marcador del FAT. Els espais analitzats van ser: oficines privades i públiques (tant de l'administració estatal com local i autonòmica), centres universitaris, bars, restaurants, discoteques i pubs. Es tracta de la primera investigació sobre l'impacte de la Llei del Tabac on es mesuren en un rang tan ampli de llocs de treball els nivells de FAT.

Els resultats confirmen l'impacte positiu de la Llei en oficines, ja que la concentració de nicotina va caure un 60% en espais de treball de l'administració i un 97,4% en oficines del sector privat, amb nivells després de la llei extremadament baixos. A les universitats, la reducció va ser del 66,7%. Els bars i restaurants que van passar a ser lliures de fum van reduir les concentracions de manera important (en un 96,7%). En els bars i restaurants que van establir zones de no fumadors, els nivells de FAT van disminuir un 88,9% en les zones on és prohibit fumar, però van augmentar un 37,2%

en els espais per a fumadors. Els nivells de FAT en les zones de no fumadors encara són, malgrat la reducció, tres vegades superiors als trobats en oficines lliures de fum.

Segons els autors de l'estudi, els treballadors del sector de l'hostaleria són un col·lectiu professional que continua exposat a elevats nivells de FAT (un carcinògen reconegut per l'Agència Internacional de Recerca del Càncer de l'OMS), en una situació que no es pot qualificar de satisfactòria. Per la seva banda, els locals de restauració i oci nocturn han experimentat una lleu reducció en les concentracions de nicotina en l'aire que no té significació estadística i que en termes de salut pública no ofereix protecció per al personal.

El treball es titula "*Impacte de la Llei del Tabac espanyola en l'exposició a fum ambiental del tabac en centres de treball i locals d'hostaleria*" i els autors són: Manel Nebot, María José López, Carles Ariza i Glòria Muñoz, de l'ASPB, Mónica Pérez-Ríos, de la Conselleria de Salut de la Xunta de Galícia, Anna Schiaffino, de l'Ajuntament de Terrassa, Esteve Saltó, del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, i Marcela Fu i Esteve Fernández, de l'ICO.

Exposició dels treballadors al fum ambiental del tabac

La revista *Plos One* publica un estudi que analitza l'impacte de la Llei del Tabac espanyola en l'exposició al FAT dels treballadors del sector de l'hostaleria.

L'estudi va incloure 431 treballadors i treballadores de bars, restaurants, pubs i discoteques de 5 comunitats autònomes i va establir un grup control amb empleats del mateix sector de Portugal i Andorra. Es van fer anàlisis abans (octubre-desembre 2005) de l'entrada en vigor de la Llei i un any després (octubre-desembre 2006). Es van mesurar diferents paràmetres, com la concentració de cotinina en saliva -un biomarcador específic d'exposició personal al fum ambiental del tabac. També es va valorar l'exposició percebuda al fum del tabac i la presència de símptomes respiratoris (tos, ofec, asma, etc.) mitjançant un qüestionari.

Els resultats del seguiment de 137 treballadors no fumadors mostren que la concentració de cotinina en saliva es redueix especialment (63,7%) en els treballadors de locals que es declaren lliures de fum. Als establiments amb zones de fumadors la davallada només va ser del 20,3% (no significativa). Als locals sense restriccions del consum de tabac, però, no s'aprecia cap reducció, al contrari, s'ha produït un augment del 20,6% (no significatiu) de la concentració de cotinina en la saliva. En el grup control amb treballadors del sector de l'hostaleria a Andorra i Portugal, on en aquelles dates no hi havia cap mena de regulació, no s'han apreciat canvis d'interès.

L'exposició declarada al FAT es va reduir en el 71,9% pels treballadors que fan la seva jornada laboral en establiments lliures de fum des de la implantació de Llei. L'exposició percebuda es va reduir en menor magnitud en els treballadors en locals amb zones per a fumadors (57,1%) i en els treballadors de locals on és permès fumar sense restriccions (19,4%). Finalment, va aparèixer un gradient similar amb la presència de símptomes respiratoris: els treballadors de locals que es declaren completament lliures de fum són els únics que experimenten una millora.

Els autors assenyalen que les excepcions a la Llei en el sector de l'hostaleria la fan ineficaç i fins i tot discriminatòria per a la majoria de treballadors del sector, que segueixen exposats als carcinògens i tòxics del fum del tabac.

L'estudi es titula "*Impacte de la Llei del Tabac espanyola en l'exposició al fum ambiental del tabac dels treballadors d'hostaleria*", i en són autors Esteve Fernández, Marcela Fu i José M. Martínez-Sánchez, de l'ICO, José A. Pascual, de l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica, Mónica Pérez-Ríos, de la Conselleria de Salut de la Xunta de Galícia, Anna Schiaffino, de l'Ajuntament de Terrassa, Esteve Saltó, del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, i María José López, Carles Ariza, i Manel Nebot, de l'ASPB.

Millores, però no suficients

Els resultats del primer estudi (coordinat per l'ASPB) indiquen un impacte favorable de la Llei del Tabac, amb una disminució important dels nivells de FAT en la majoria d'espais en comparar el període abans i després de la Llei, excepte en el cas dels locals d'hostaleria on segueix sent permès fumar, ja sigui completament o mitjançant zones habilitades.

El segon estudi (coordinat per l'ICO) mostra també un efecte beneficiós de la Llei (en termes de reducció de l'exposició i millora de la salut respiratòria) en els treballadors del sector de l'hostaleria que després de la Llei estan en ambients totalment lliures de fum, mentre que no s'aprecien canvis quan en els seus llocs de treball es permet fumar parcialment o completament com abans de la llei.

Si s'apliqués la prohibició completa de fumar també en el sector de l'hostaleria, com s'ha fet amb èxit en països com Irlanda, Itàlia o el Regne Unit, se'n beneficiarien prop del milió i mig de treballadors (aproximadament la meitat dels quals no són fumadors) d'aquest sector. Tenint en compte els nivells d'exposició detectats, els investigadors també conclouen que es podrien evitar 1.000 morts de treballadors d'hostaleria (amb una vida laboral típica de 40 anys) si la Llei prohibís fumar en tots aquests establiments. Per això, els autors urgeixen a ampliar l'abast de la Llei per a què la prohibició s'estengui també a tot el sector de l'hostaleria sense excepcions.

Grup d'Avaluació de la Llei espanyola de Tabaquisme

Institut Català d'Oncologia:

Esteve Fernandez (investigador principal), Marcela Fu, Jose M. Martínez-Sánchez, Anna Martín, Josep Maria Borràs, Stephanie Rania, Jorge Twose, Anna Schiaffino;

Agència de Salut Pública de Barcelona:

Manel Nebot and Carles Ariza (investigadors principals), María José López, Francesca Sánchez-Martínez, Francesc Centrich, Glòria Muñoz, Eulàlia Serrahima;

Institut Municipal d'Investigació Mèdica:

José Antonio Pascual (coordinador), Raúl Pérez;

Gobierno de Cantabria:

M. Eugenia López (coordinadora), Sonia Álvarez, M. Emma del Castillo, Fernando Martín, Blanca M. Benito;

Generalitat de Catalunya:

Esteve Saltó, Araceli Valverde, Meia Faixedas, Francesc Abella, Enric Rovira;

Junta de Extremadura:

José Antonio Riesco (coordinador);

Xunta de Galicia:

Mónica Pérez-Ríos (coordinadora), Begoña Alonso, María Isolina Santiago, María Jesús García, Sergio Veiga;

Govern de les Illes Balears:

Arturo López (coordinador), Elena Tejera, Magdalena Borrás, José A. Ayensa, Ernesto Pérez;

Gobierno de La Rioja:

Ana Esteban (coordinadora), M. Ángeles Hessel;

Comunidad de Madrid:

Isabel Marta (coordinadora), Almudena García, Carmen Estrada, Virgilio Blanco;

Generalitat Valenciana:

Francisco Carrión (coordinador), Pepa Pont, José A. Lluch;

Universidade do Minho:

José Precioso (coordinador);

Acadèmia de Ciències Mèdiques d'Andorra:

Margarida Coll (coordinadora)